

Vizuális kultúra 8. évfolyam
Osztályozó vizsga/javítóvizsga követelményei

Témakör

Téma: Kifejezés, képzőművészet

Érzelmek, hangulatok kifejezése

A művészi közlés, mű és jelentése

Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Színritmus, vonalritmus, formaritmus. Textúra, faktúra. Látvány és jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikával.

- Színtani ismeretek összefoglalása, rendszerezése.
- Emberábrázolás. Alakrajz, skicc, karikatúra, karakter. Mozdulat kifejezése.
- Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. zene hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, mozgásfázisokban).
- Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. pl. (environment) Talált tárgyakból készített installáció, kollázs/montázs technikával).
- Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.
- Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installáció, performansz/eseményművészet).
- Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, stilizálása. Parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).
- Képzőművészet műfajai. Stílusokorszak, stílusirányzat.
- Intermediális kifejezés/műfaj.
- Kortárs művészet. Kiemelkedő alkotók megnevezése. Legfontosabb alkotások felismerése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Művészi kifejezés, megjelenítés, képalkotás. Vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció. Színritmus, vonalritmus, formaritmus alkalmazása. Különböző felületek (textúra, faktúra) létrehozása. Parafrázis. Mozdásfázisok ábrázolása. Fotókollázs/ montázs.

Képolvasás, elemzés: plaszticitás, arányrendszer. Képkivágás, kompozíció. Síkbeli és téri helyzetviszonylat: irány, térbeliség, formatömeg, takarás, felület. Forma, faktúra, textúra. Szín-, vonal-, formaritmus. Színtan, tónusviszonylatok. Főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt.

Téma: Vizuális kommunikáció

Magyarító képek/rajzok

Mozgóképi közlés

Montázs

Vizuális kommunikációs formák

- Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) elemzése kérdésekre adott válaszok formájában (párbeszéd, beszélgetés).
- A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetése. Következtetések bemutatása szöveggel és képekkel, bemutató készítése (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).
- Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése. A nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képalírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok).
- Pontosán értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával.
- Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer kialakítása. A jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Látványelemzés. Téri helyzet elemzése. Tárgy vetületei, Monge. Axonometria Képsík, horizont, nézőpont, tapasztalati távlatlan, perspektíva. Egy iránypontos perspektíva.

Közvetlen és közvetett kommunikáció. Tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet. Gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno) médium. Egyezményes jel, jelzés, jelrendszer. Saját jel készítése.

Tér/idő változás(grafikon), (diagram) ábrázolása.

Címrend, felirat. Tipográfia, tördelés. Illusztráció, képalírás. Link. Banner. Montázs.

Szerkesztés.

Technikai kép, optikai játékok (taumatrop, zootrop, fenakisztoszkóp). Optikai illúziók pl. retinális utóképhatás.

A mozgás illúziója. Animáció, story-board. A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége.

Téma: Média és mozgóképkultúra. A média kifejezőeszközei

Reprodukálás és ábrázolás. A mozgókép kettős természete

A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtó ban.

A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban

- A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás közben (pl. taumatrop fotókollázs technikával, rajzolt/fotózott zootrop-

szalag készítése zootróp-dobba/ hengerbe).

- A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.
- Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése. Alkotás létrehozása, valamely választható technikával. (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”.)
- A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése. A montázs alapfunkcióinak azonosítása a mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése. A mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történet vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával). Alapvető montázstípusok és megoldások kipróbálása (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward).
- A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének. A montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.
- A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása. Kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével” történő rekonstruálással).
- Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés. Önálló, kritikus attitűd kialakítása. A mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképi nyelvvel tájékozottság. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.
- A mozgóképi közlés kettős természetének, az ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján).
- A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).
- Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdők, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése. A figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója).

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. Pl. Színház. Cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont, díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont.

A kép „működése”, állókép és mozgókép különbözősége. Távközlés, televízió, internet. Film, reklámfilm. Dokumentum, fikció (sci-fi). Reprodukció. Ábrázolás és valóság. A mozgókép kettős természete. Idő/tér, folyamatosság.

Beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, vágás.

Képkivágás, nézet, nézőpont (gépállás, gépmozgás). Kameramozgás Közelkép, képkivágás. Tempó, ritmus. Flashback.

Téma: Tárgy- és környezetkultúra

Magyarázó képek/rajzok. Tervezett, alakított környezet. Tárgyalkotás, tárgytervezés. Az épített és alkotott környezet, története, kialakulása. Építészet művészettörténeti emlékei.

- Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok. (pl. Földrajzi és társadalmi környezet érvényesülése, alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések stb.) Építészet-történeti példák összegzése.
- Különböző ábrázolási rendszerek pl. perspektíva, axonometria, vetület (Monge) alkalmazása. fogalmak helyes megnevezésével pl. horizont, nézőpont.
- Védett hazai és nemzetközi természeti értékeink, örökségünk. (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogek) tárgy-kultúrája, épület, viselet, használati tárgy (elemző vizsgálat, legfontosabb jegyei)
- Épületek, egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás).
- Otthon. Lakáskultúra, bútor és berendezési tárgyak. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.
- Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok, más funkció betöltése. pl. Öltözködéskultúra. Saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban. Megvalósítás.
- Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe stb).
- Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolásterv).
- Tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz). Használati tárgyaink, személyes tárgyaink, dísz-tárgyak. Mi a giccs? Vizuális felmérés, megismerésből származó elemző tapasztalatok (rajzos, fényképes felmérés) alapján.
- Önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. Gazdaságos anyaghasználat.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tervezési folyamat. Igényfelmérés. Forma és funkció. Gazdaságos anyaghasználat. Alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta. Környezettudatos magatartás, környezetvédelem, fenntarthatóság.

Építészeti elem, közösségi és személyes tér. Alaprajztípus. Osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér. Fő-, oldal-, kereszt-hájó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend.

Masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria.

Használati tárgy, dísz-tárgy, rituális tárgy.

Öltözködéskultúra, viselet.

Népi kultúra, néprajzi tájegység.

Kézművesség

Ipari formatervezés.

Organikus építészet.

A továbbhaladás feltételei a 8. évfolyam végén

Elméleti és gyakorlati ismeretek számonkérése, kreatív feladatok

- **A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése, legfontosabb alkotók és műveik felismerése, műalkotások (tanult ismeretek számonkérése).** Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. Képolvasás, elemzés. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. Különösen a 20. század irányzatai, stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz. A tanult ismeretek feldolgozása. pl. A mű célja. A vizuális megfigyelés és elemzés során felmerülő kérdésekre adott pontos válaszok (párbeszéd, beszélgetés).
- **Érzelmek, hangulatok kifejezése. Szabadon választott, tanult festészeti eszköz, technika alkalmazásával.** (Kreatív feladat) Látvány és jelenség. Asszociatív megjelenítés, a téma kifejező feldolgozása színes technikával. Választható téma: pl. Emberfigura. skicc, karakter. karikatúra, mozdulat. Személyes gondolatok, megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Érzelmek, hangulatok vizuális megfogalmazása. A vizuális nyelv és kifejezési eszközök tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során: kompozíció, szín, vonal, folt, forma. Textúra, faktúra.
- **Művészeti élmények. Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, stilizálása. Parafrázis készítése** (Kreatív feladat) pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék. pl. színházi élmény, zene-, mozgásélmény vagy bármely médiajelenség vizuálisan megjelenítése. Önkifejező alkotás készítése síkban, térben vagy időben.
- **Személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában.** (Kreatív feladat). A kortárs irányzatok példáinak felhasználásával. Választható műfaj: pl. fotóalapú montázs/ kollázs, kinetikus, installációs, environment, performansz/ akció/ eseményművészet. Téma: felnőtté válás, szorongás stb.
- **A vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetése.** Következtetések bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében). Önálló vélemény

megfogalmazása saját és mások munkájáról (tanult ismeretek számonkérése). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése (kérdésekre adott válaszok formájában, párbeszéd, beszélgetés).

- **Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek felsorolása, elemzése tanult szempontok alapján.** (tanult ismeretek számonkérése) Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése. Következtetések megfogalmazása. pl. Földrajzi és társadalmi környezet érvényesülése. Alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések stb. Építészettörténeti példák felismerése képanyag segítségével. Ábrázolási konvenciók. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolási mód felismerése, megnevezése (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás). Technikai rajzok, magyarázó, értelmező ábrázolás. Épületek, házak, lakások, otthon, lakáskultúra, bútor és berendezési tárgyak.
- **Védett hazai és nemzetközi természeti értékeink, örökségünk.** (tanult ismeretek számonkérése) (pl. Somogy) tárgykultúrája, épület, viselet, használati tárgyak elemzése, legfontosabb jegyeinek felismerése).
- **Használati tárgyaink, személyes tárgyaink, dísz tárgyak.** (Komplex, kreatív feladat, tanult ismeretek számonkérése) Mi a giccs? Vizuális felmérés, megismerésből származó elemző tapasztalatok (rajzos, fényképes felmérés készítése) alapján. **Tárgyalkotás /tervezés.** Öltözködéskultúra. Saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzzal. pl. öltözék kiegészítő vagy mintatervezés (pólóra). Önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. Gazdaságos anyaghasználat. Környezettudatos gondolkodás. Alkalmazott kézműves technika sajátosságai. Anyagismeret, eszközhasználat.
- **Montázs, szerkesztés, animáció. idő és tér, folyamatosság, ritmus kifejezései különböző eszközökkel.** (Kreatív feladat). Képregény, vagy story- board készítése tetszőleges témában. Térbeli és időbeli változások. Kifejezési vagy közlő funkció. Az adott szándéknak megfelelő értelmezés. Képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
- **Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazása, kivitelezése** (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelése. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgóképek, síkbeli-térbeli) tudatos használata az

alkotótevékenység során. (Kreatív feladat)

- **A nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások. Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.** Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése. tudatosítása (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang-és képanyagok). A médiatudatos gondolkodás. Vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezése. Vizuáliskommunikáció szöveg- és képszervező alapeszközeinek felismerése, elemzése, sajátosságok önálló megfogalmazása.
- **A mozgóképi közlésmód. A valóság ábrázolásához való viszony. Előzetes élmények felelevenítése beszélgetés formájában.** Az alkotói szándék és nézői elvárás karaktere. Társművészeti kapcsolatok lehetőségei.